

บทที่ 2

บทบาทขององค์การระหว่างประเทศในการให้ความคุ้มครองเด็กในภาวะสงคราม

1. บทบาทขององค์การระหว่างประเทศในระดับสากล (Governmental)

ในปัจจุบัน เด็กถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบในฐานะ “ทหารเด็ก” เป็นจำนวนมาก โดยเด็กเหล่านี้ต่างมีหน้าที่ อาทิ ฝ่ายในการสู้รบ เด็กดูต้นทาง สายลับ หรือตอบสนองทางเพศ โดยในเขตหรือภูมิภาคที่เกิดการขัดกันทางอาวุธ เด็กมักตกเป็นเป้าถูกทำร้าย เป็นเหยื่อในการสู้รบ จากตัวเลขขององค์การสหประชาชาติระบุว่า ทั่วทุกภูมิภาคในโลกมีการใช้ทหารเด็กกว่า 300,000 คน และมีเด็กหญิงนับหมื่นรายที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

จากสถิติของเด็กที่ถูกเกณฑ์เข้าเป็นส่วนหนึ่งในการสู้รบเป็นทหารเด็ก เด็กจากหลายประเทศจำนวนมากต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการขัดกันทางอาวุธ เด็กเหล่านี้ถูกล่วงละเมิดสิทธิในหลาย ๆ ด้าน องค์การระหว่างประเทศในฐานะบุคคลในทางระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองความชอบธรรมแก่สังคมโลก อันได้แก่องค์การระหว่างประเทศที่เป็นของรัฐ เช่น องค์การสหประชาชาติ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ องค์การรัฐอเมริกัน และที่มีใช้องค์การของรัฐ เช่น คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งองค์การเหล่านี้ต่างก็มีได้เพิกเฉยต่อเหตุการณ์ดังกล่าว หลายองค์การต่างทำหน้าที่ของตนเพื่อที่จะช่วยเหลือทหารเด็ก และเด็กที่เป็นเหยื่อในการสู้รบ โดยการนำพาทหารเด็กกลับบ้านเกิด สู่อสังคมนของตนเอง และทำให้ทหารเด็กเหล่านี้ได้ใช้ชีวิตของตนเองในสังคมได้อย่างปกติสุขเช่นบุคคลทั่วไป อีกทั้งองค์การระหว่างประเทศเหล่านี้ยังได้ร่วมกันสร้างหลักเกณฑ์เพื่อที่จะคุ้มครองและป้องกันมิให้มีการเกณฑ์เด็กเข้าเป็นทหาร หรือเข้าไปมีส่วนร่วมหนึ่งในการขัดกันทางอาวุธ และรณรงค์เพื่อให้ทุกรัฐปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เรื่องการคุ้มครองเด็ก ในฐานะที่เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศมากกว่าจะเป็นเพียงหลักเกณฑ์ในอนุสัญญาระหว่างรัฐธรรมดา

สำหรับองค์การระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นโดยรัฐในระดับสากล มีหลายองค์การที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกล่วงละเมิด แต่องค์การที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจากการไม่ต้องถูกเกณฑ์เข้าเป็นทหารซึ่งเห็นได้ชัด คือการทำงานขององค์การระหว่างประเทศดังต่อไปนี้

1.1 บทบาทขององค์การสหประชาชาติในการคุ้มครองสิทธิเด็ก

การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติมีบทบาทสำคัญตลอดมานับตั้งแต่องค์การสหประชาชาติได้ก่อตั้งขึ้น การทำงานขององค์การสหประชาชาติดำเนินงานโดยองค์การหลักที่สำคัญ ได้แก่ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม คณะมนตรีภาวะทรัสตี ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และสำนักเลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่งแต่ละองค์กรมีหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป องค์การสหประชาชาติมีความพยายามระงับข้อพิพาททางอาวุธในทางระหว่างประเทศ มีการช่วยเหลือพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของหลายประเทศที่ประสบความเสียหายเนื่องจากภาวะสงครามหรือการขัดกันทางอาวุธ องค์การสหประชาชาติดำเนินการด้วยความร่วมมือของประเทศสมาชิกซึ่งมีอยู่ทั่วโลกในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหาอันเนื่องมาจากสภาวะการขัดกันทางอาวุธนับเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการทำให้เด็กต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกองกำลังในฐานะทหารเด็ก

วัตถุประสงค์ซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา 1 ของกฎบัตรแห่งสหประชาชาติที่เป็นสาระสำคัญในการทำงานขององค์การ โดยใจความสำคัญของมาตรา 1 คือ "มุ่งที่จะรักษาสันติสุขและความมั่นคงแห่งโลก จะป้องกันและขจัดเสียซึ่งสาเหตุแห่งการคุกคามซึ่งชีวิตจะสร้างสัมพันธภาพอันดีงามระหว่างชาติต่างๆ มีความเคารพสิทธิและความเสมอภาคตลอดจนอิสรภาพในการปกครองตนเองของทุกประเทศ ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันเพื่อผดุงสันติภาพ สร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าโดยเสมอหน้ากัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา เพศ วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ"

นอกจากนี้ยังมีหลักการที่กำหนดไว้เพื่อให้สมาชิกขององค์การปฏิบัติการได้ตามวัตถุประสงค์ มีประเด็นสำคัญซึ่งกล่าวไว้ใน มาตรา 2 ของกฎบัตรฯ ที่มีใจความสำคัญว่า "การยึดหลักแห่งความเสมอภาคในอธิปไตยของมวลสมาชิก ขอให้มวลสมาชิกปฏิบัติตามข้อผูกพันที่ระบุในกฎบัตรด้วยความจริงใจ สมาชิกจะต้องระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศของตนโดยสันติวิธี ต้องละเว้นจากการคุกคามหรือใช้กำลังต่อบูรณภาพแห่งอาณาเขตหรือเอกราชทางการเมืองของรัฐใดๆ มวลสมาชิกจะให้ความช่วยเหลือแก่องค์การในการกระทำต่างๆ ที่ดำเนินไปตามกฎบัตรฉบับปัจจุบัน สำหรับรัฐที่มีใช่สมาชิก องค์การถือว่าจะต้องปฏิบัติตามหลักการในกฎบัตรเท่าที่จำเป็นต่อการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ" ซึ่งอนุมานได้ว่าเป็นหลักการทำงานในอันที่มุ่งจะคุ้มครองเด็กในสภาวะสงครามด้วย

นับตั้งแต่องค์การสหประชาชาติได้ก่อตั้งขึ้น บทบาทที่สำคัญของสหประชาชาติ บทบาทหนึ่ง คือการช่วยเหลือในเรื่องทหารเด็ก โดยมีคณะกรรมการความมั่นคง และสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเป็นองค์กรสำคัญในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ

(1) บทบาทขององค์กรหลักแห่งสหประชาชาติ ในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเด็ก

ก) สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly)

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เป็นหนึ่งใน 6 องค์กรหลักขององค์การสหประชาชาติ ประกอบด้วยสมาชิกทุกประเทศของสหประชาชาติ รวม 192 ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นสมาชิก ลำดับที่ 55 ของสหประชาชาติ เป็นองค์กรหลักที่ทำหน้าที่กำหนดแนวทางปฏิบัติงานขององค์การพิจารณาและให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ ภายในขอบเขตของกฎบัตรสหประชาชาติ ดูแลปัญหาเกี่ยวกับการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ พิจารณารายงานขององค์กรต่างๆ ของสหประชาชาติ มีหน้าที่เลือกสมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงจำนวน 10 ประเทศ คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมจำนวน 54 ประเทศ และคณะมนตรีอื่นๆ ตลอดจนการรับสมาชิกใหม่ การแต่งตั้งเลขาธิการสหประชาชาติเมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากคณะมนตรีความมั่นคงรวมทั้งพิจารณาและรับรองงบประมาณของสหประชาชาติ กำหนดส่วนเฉลี่ยค่าบำรุงของประเทศสมาชิก ฯลฯ

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเป็นที่ประชุมและอภิปรายปัญหาต่างๆ ที่เข้าสู่วาระการประชุม และเพื่อแสดงความเห็น ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อโต้แย้งแก่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติ รวมทั้งคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม สมัชชาใหญ่นี้จะไม่พิจารณาให้ข้อคิดเห็นต่อประเด็นที่กำลังอยู่ในการพิจารณาของคณะมนตรีความมั่นคง เว้นแต่จะได้รับการร้องขอจากคณะมนตรีความมั่นคงเอง อนึ่ง มติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ หรือที่เรียกว่า “Resolution” ไม่มีสภาพบังคับใดๆ ในทางกฎหมายต่อประเทศสมาชิก เป็นการชี้แจงหรือการเสนอแนะแนวทางออกอย่างกว้างๆ ให้แก่ปัญหาหรือคู่กรณี ผลของมติเป็นเพียงการแสดงออกร่วมกันของประเทศสมาชิกเท่านั้น ไม่มีผลผูกพันบังคับเป็นพันธกรณี สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติจะมีการประชุมขึ้นทุกปี เปิดสมัยประชุมในวันอังคารสัปดาห์ที่สามของเดือนกันยายน เป็นเวลาอย่างน้อย 3 เดือน อย่างไรก็ตาม อาจมีการเรียกประชุมสมัยวิสามัญได้หากมีการร้องขอจากคณะมนตรีความมั่นคงหรือจากประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ ซึ่งมักเกิดขึ้นในกรณีที่มีประเด็นฉุกเฉินเร่งด่วนที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยและสันติภาพของประชาคมโลก

จากที่สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ มีอำนาจในการออกข้อมติเพื่อให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ดังเช่นในข้อมติที่ 43/131 ลงวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ.1988 ว่าด้วยความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมต่อเหยื่อของภัยพิบัติทางธรรมชาติและสถานการณ์ฉุกเฉินในลักษณะเดียวกัน ข้อมตินี้เรียกร้องให้รัฐอำนวยความสะดวกในการช่วยเหลือทางมนุษยธรรมซึ่งเป็นผลมาจากภัยพิบัติเนื่องจากการขัดกันทางอาวุธ¹ ถึงแม้ว่าข้อมติดังกล่าวมิได้ก่อให้เกิดพันธกรณีทางกฎหมายต่อรัฐก็ตามแต่ก็มีความสำคัญโดยในฐาณะข้อมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติอาจมีส่วนร่วมในการสร้างกฎเกณฑ์ของกฎหมายขึ้นในอนาคต

ในส่วนของการแก้ปัญหาการเกณฑ์เด็กให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กนั้น สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติมีมติที่ประชุม 48/157 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 1993 ว่าด้วยเรื่อง การให้ความคุ้มครองเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งในทางอาวุธ (Protection of Children Affected by Armed Conflict) ซึ่งสาระสำคัญประเด็นหนึ่ง คือ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติต้องการจะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญอิสระทำการศึกษาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ดังนั้นจากมติดังกล่าวเลขาธิการสหประชาชาติจึงได้มอบหมายให้การ์ชา มิเชล (Graça Michel) ทำหน้าที่ศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งกันทางอาวุธที่เกิดขึ้นกับเด็ก และต่อมาสมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติที่ A/51/306² ซึ่งเป็นตัวรายงานของการ์ชา มิเชล ในเรื่องของเด็กและความขัดแย้งกันทางอาวุธ ที่ทำให้ความว่า เด็กได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งดังกล่าวเป็นอย่างมาก จากรายงานนี้ทำให้ประชาคมโลกตื่นตัวเป็นอย่างมากกับประเด็นปัญหาของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางอาวุธ

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ในการออกข้อมติ และทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กในภาวะการขัดกันทางอาวุธของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ในส่วนข้อมตินั้นชี้ให้เห็นว่า องค์การสหประชาชาติได้ทำหน้าที่ตรวจสอบการละเมิดพันธกรณีของรัฐใน

¹ จตุรนต์ ธีระวัฒน์, กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ, (คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ : กรุงเทพมหานคร , ธันวาคม 2550), น. 262.

² United Nations General Assembly.Promotion and Protection of the Rights of the Children: Impact of Armed Conflict on Children,Report of the expert of the Secretary General, Ms. Graça Michel,submitted pursuant to General Assembly resolution 48/157. U.N. Doc. A/51/306, 26 August1996. [Online] Available from: [http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(Symbol\)/A.51.306.En?Opendocument](http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(Symbol)/A.51.306.En?Opendocument).

เรื่องการเกณฑ์เด็กมาเป็นทหาร เพื่อคอยดูแลไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิของเด็กในดินแดนที่มีการขัดกันทางอาวุธอย่างต่อเนื่อง และต่างหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นการคุ้มครองเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางอาวุธ และช่วยเหลือทหารเด็กที่ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารให้มากที่สุด

ข) คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (Security Council)

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติประกอบด้วยสมาชิกถาวร (Permanent Members) จำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ฝรั่งเศส รัสเซีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา และสมาชิกไม่ถาวร (Non-permanent Members) จำนวน 10 ประเทศ ซึ่งมาจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี สมาชิกหมุนเวียน 10 ประเทศนี้ จะมีการเลือกปีละ 1 ครั้ง กล่าวคือทุกปีต้องมีการเลือกสมาชิกใหม่เข้ามา 5 ประเทศ และวิธีการเลือกประเทศสมาชิกก็ต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดทางภูมิศาสตร์ โดยบรรดา 10 ประเทศนั้น ต้องมีประเทศที่มาจากทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา และตะวันออกกลาง 5 ประเทศ ส่วนอีก 2 ประเทศเป็นชาติตะวันตก อีก 2 ประเทศจากอเมริกาใต้ และอีก 1 ประเทศจากยุโรป

สมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในปัจจุบัน (พ.ศ. 2551) ได้แก่ เบลเยียม บรูไนพาไซ คอสตาริกา โครเอเชีย อินโดนีเซีย อิตาลี ลิเบีย ปานามา แอฟริกาใต้ และเวียดนาม ในส่วนของประเทศไทยนั้นเคยได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเมื่อ พ.ศ. 2528 – 2529

อย่างไรก็ดี คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติแตกต่างจากสมัชชาฯ ตรงที่ คณะมนตรีความมั่นคงไม่มีการประชุมปกติ แต่อาจเรียกประชุมด่วนได้ทุกเมื่อ สาเหตุเพราะไม่ว่าประเทศใดจะเป็นสมาชิกหรือมิใช่สมาชิกขององค์การสหประชาชาติก็ตาม อาจนำเรื่องที่เป็นปัญหาขัดแย้งหรือภัยคุกคามต่อสันติภาพเข้าสู่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ทุกเมื่อ โดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีหน้าที่สอบสวนกรณีพิพาทหรือสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศ และเสนอแนะวิธีดำเนินการหรือแผนปฏิบัติการที่จะจัดทำความตกลงสำหรับการยุติข้อพิพาทโดยสันติ³ เสนอแนะการรับสมาชิกใหม่ เสนอแนะสมัชชาฯ ในการแต่งตั้งเลขาธิการสหประชาชาติ และทำหน้าที่ร่วมกับสมัชชาฯ ในการเลือกตั้งผู้พิพากษาประจำศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ทั้งนี้ข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มี 2 ประเภท ได้แก่

³ กุลพล พลวัน, พัฒนาการสิทธิมนุษยชน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด, 2538) น. 59.

1. ข้อมติ (Resolution) ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับข้อมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ คือไม่มีพันธกรณีในทางกฎหมายให้รัฐต่างๆ ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดแต่ประการใด

2. คำวินิจฉัย หรือ คำชี้ขาด (Decision) ถือเป็นพันธกรณีที่หน่วยงานต่างๆ หรือองค์การภายในขององค์การสหประชาชาติ ตลอดจนรัฐสมาชิกทั้งหลายจะต้องผูกพันและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ในส่วนของ การคุ้มครองเด็กจากสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ได้มีมติในเรื่องการแก้ปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการขัดกันทางอาวุธหลายมติดูด้วยกัน ซึ่งนับเป็นพัฒนาการที่ดีสำหรับการแก้ปัญหาเรื่องทหารเด็ก ตัวอย่างมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในเรื่องการแก้ปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการขัดกันทางอาวุธที่สำคัญ มีดังนี้

มติที่ 1261⁴ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 1999 มตินี้ออกเพื่อคุ้มครองเด็กและแก้ปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการสู้รบ โดยมีสาระสำคัญว่า ประณามการใช้เด็กเป็นเป้าหมายในสถานการณ์ของความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธซึ่งมีการเกณฑ์เด็กและการใช้ทหารเด็ก อีกทั้งมีการกระตุ้นให้รัฐคู่กรณีที่มีข้อพิพาทพิจารณาถึงการให้ความคุ้มครองเด็กเป็นสำคัญ และนอกจากนี้ยังกระตุ้นให้รัฐทั้งหลายดำเนินมาตรการทุกด้านในการลดกำลังทหาร ปลดประจำการ และการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมสำหรับการฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ และการกลับคืนสู่สังคมของทหารเด็กเหล่านั้น ถือได้ว่าข้อมติที่ 1261 เป็นมติแรกที่คณะมนตรีความมั่นคงได้มีการระบุอย่างชัดเจนถึงประเด็นในเรื่องของเด็กและความขัดแย้งกันทางอาวุธว่าเป็นปัญหาสำคัญของโลก

⁴ United Nations Security Council. Resolutions 1261 (S/RES/1261) [Online] Available from: [http://www.Unicef.org/emerg/files/ Security Council Resolutions 12611999.pdf](http://www.Unicef.org/emerg/files/Security_Council_Resolutions_12611999.pdf). [2006]

มติที่ 1314⁵ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2000 มีสาระสำคัญคือ ต้องการกระตุ้นให้รัฐสมาชิกลงนามและให้สัตยาบันพิธีสารทางเลือกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่เกี่ยวข้องกับเด็กในการขัดกันทางอาวุธ ค.ศ. 2000 และได้เรียกร้องให้มีการรวมบทบัญญัติที่ว่าด้วยเรื่องของการคุ้มครองเด็ก การปลดอาวุธ การฟื้นฟู และการกลับคืนสู่สังคมของทหารเด็กในสัญญาสันติภาพด้วย

มติที่ 1379⁶ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2001 มีมติขอให้เลขาธิการสหประชาชาติจัดทำ “รายชื่อรัฐภาคี” ที่มีการขัดกันทางอาวุธที่มีการเกณฑ์เด็กเป็นทหารหรือใช้เด็กในการก่อความรุนแรงระหว่างประเทศในสถานการณ์ที่อยู่ในวาระของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติหรือที่จะในการนำไปพิจารณาของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติโดยสำนักเลขาธิการสหประชาชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 99 ของกฎบัตรสหประชาชาติ⁷ ที่เห็นว่าการเกณฑ์เด็กเป็นทหารอาจเป็นการคุกคามต่อการรักษาความสงบสุขและความปลอดภัยระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม มตินี้ถือได้ว่าเป็นมติแรกที่มีการให้แสดงรายชื่อรัฐที่มีการเกณฑ์เด็กไปเข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็ก นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้รัฐภาคีมีการเคารพต่อตราสารระหว่างประเทศทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองเด็ก

⁵ United Nations Security Council. Resolutions 1314 (S/RES/1314) [Online] Available from:[http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/604/03/PDF/N0165110.pdf?](http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/604/03/PDF/N0165110.pdf?OpenElement) OpenElement.[2006]

⁶ United Nations Security Council. Resolutions 1314 (S/RES/1314) [Online] Available from:[http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/651/10/PDF/N0165110.pdf?](http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/651/10/PDF/N0165110.pdf?OpenElement) OpenElement.[2006]

⁷ Article 99. U.N. Charter.

“The Secretary-General may bring to the attention of the Security Council any matter which in his opinion may threaten the maintenance of international peace and security”

มติที่ 1460⁸ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2003 เป็นการเรียกร้องของเลขาธิการสหประชาชาติในการบังคับใช้บรรทัดฐานและมาตรฐานระหว่างประเทศ เพื่อการคุ้มครองเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางอาวุธ อีกทั้งยังมีการกระตุ้นให้รัฐภาคีทั้งหลายพิจารณาให้สัตยาบันพิธีสารทางเลือกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่เกี่ยวข้องกับเด็กในการขัดกันทางอาวุธ ค.ศ. 2000 และอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก และนอกจากนี้ยังกระตุ้นให้รัฐทั้งหลายดำเนินมาตรการทุกด้านในการลดกำลังทหาร ปลดประจำการ และการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมสำหรับการฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ และการกลับคืนสู่สังคมของทหารเด็กเหล่านั้น

มติที่ 1539⁹ เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2004 สาระสำคัญคือ ให้ตระหนักว่าการเกณฑ์หรือการคัดเลือกเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี หรือการใช้เด็กเหล่านี้ให้มีส่วนร่วมในการสู้รบไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาททางอาวุธในทางระหว่างประเทศหรือที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศได้ถูกระบุให้เป็นการกระทำความผิดอาชญากรรมสงครามตามธรรมนูญกรุงโรม นอกจากนี้ยังให้รัฐใช้มาตรการทั้งปวงเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสู้รบ จากการศึกษาถึงรายงานของข้อมติที่ 1460 นั้นยังไม่พบว่าได้มีการกระทำใดๆที่เป็นข้อกำหนดทางกฎหมายว่าการกระทำใดเป็นข้อพิพาททางอาวุธและการกระทำใดไม่เป็นข้อพิพาททางอาวุธตามรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติที่ได้รับมาพิจารณา อีกทั้งยังไม่ได้มีการกำหนดสถานะทางกฎหมายของกองกำลังหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐที่ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทเหล่านั้นว่าเป็นอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการประณามอย่างรุนแรง หรือการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการสู้รบอีก

⁸ United Nations Security Council. Resolutions 1460 (S/RES/1460) [Online] Available from:[http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/231/16/PDF/N0323116.pdf?](http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/231/16/PDF/N0323116.pdf?OpenElement) OpenElement.[2006]

⁹ United Nations Security Council. Resolutions 1539 (S/RES/1539) [Online] Available from:[http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/318/63/PDF/N0431863.pdf?](http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/318/63/PDF/N0431863.pdf?OpenElement) OpenElement.[2006]

มติที่ 1612¹⁰ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2005 ได้สร้างกลไกการตรวจตราและการทำรายงานขึ้นใหม่เพื่อที่จะใช้เป็นกระบวนการในการดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูลอันเกี่ยวข้องกับ ความรุนแรงที่กระทำต่อเด็กในข้อพิพาททางอาวุธ และกระบวนการดำเนินงานที่จะกระทำโดยรัฐ ภาควิชาการจารีตประเพณีและตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเด็กและข้อพิพาททางอาวุธ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกลุ่มคณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและการขัดกันทางอาวุธของคณะมนตรีความมั่นคงฯ ใหม่ด้วย เพื่อที่จะทบทวนกลไกของรายงาน ทบทวนกระบวนการในการพัฒนา และการบังคับใช้แผนปฏิบัติการตลอดจนรวมถึงการพิจารณาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

อนึ่ง คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้จัดทำรายงานในเรื่องเด็กและการขัดกันทางอาวุธ ซึ่งประกอบด้วย 23 รัฐภาคี รวมทั้งรัฐบาลและกลุ่มผู้กบฏในสถานการณ์ที่มีการขัดกันทางอาวุธ 5 สถานการณ์ ได้แก่ อัฟกานิสถาน บุรุนดี คองโก ไลบีเรียและโซมาเลีย ซึ่งประเทศเหล่านี้มีการเกณฑ์ทหารเด็กและใช้เด็กให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสู้รบ ถึงแม้ว่ารายการต่างๆ ในวาระการประชุมของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจะมีการจำกัดเฉพาะใน สถานการณ์ปัจจุบัน แต่รายงานก็ยังคงเน้นถึงประเทศอื่นๆ ที่มีได้อยู่ในวาระการประชุม แต่เป็น เรื่องที่เด็กถูกเกณฑ์เข้าเป็นทหารเด็กหรือใช้ให้มีส่วนร่วมในการสู้รบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการ ค้ำครองป้องกันและความปลอดภัยของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางอาวุธถือเป็น สาระสำคัญอันหนึ่งของสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ

ค) ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice)

ประกอบด้วยผู้พิพากษาจำนวน 15 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี คัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติสูงสุดทางตุลาการในประเทศของตนหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องกฎหมายระหว่าง ประเทศ ซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงและสมัชชาฯ เป็นผู้คัดเลือก มีหน้าที่พิจารณาข้อขัดแย้งในทาง กฎหมายตามที่แต่ละประเทศเสนอต่อศาลฯ และให้คำแนะนำต่อบทกฎหมายเมื่อได้รับการร้องขอ จากองค์กรภายในสหประชาชาติ รวมทั้งตีความกฎหมายระหว่างประเทศและการเตรียมร่าง อนุสัญญาและสนธิสัญญาที่กำหนดแนวทางปฏิบัติระหว่างชาติ กล่าวได้ว่าบทบาทของศาล ยุติธรรมระหว่างประเทศในการตัดสินข้อพิพาทระหว่างประเทศนั้นมีอยู่ 2 กรณี คือ

¹⁰ United Nations Security Council. Resolutions 1612 (S/RES/1612) [Online] Available from: [http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/439/59/PDF/N0543959.pdf?](http://www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/439/59/PDF/N0543959.pdf?OpenElement) OpenElement.[2006]

1. การตัดสินข้อพิพาท กรณีมีข้อพิพาท
2. การทำความเข้าใจเชิงปรึกษา กรณีคดีไม่มีข้อพิพาท

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศมีอำนาจพิจารณาตัดสินคดีใดๆ ที่เป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศ 2 ประเทศขึ้นไป เช่นข้อพิพาทเรื่องดินแดนอาณาเขต การละเมิดอำนาจอธิปไตย ปัญหาสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ หรือแม้แต่กรณีที่เกี่ยวข้องกับเอกชนที่รัฐเป็นผู้ป้องกัน ทั้งนี้ประเทศที่เกี่ยวข้องจะต้องยินยอมรับอำนาจศาลให้เป็นผู้พิจารณาตัดสินก่อนเท่านั้น ศาลจึงจะมีอำนาจพิจารณาตัดสินคดีนั้นได้

นอกจากอำนาจในการพิจารณาตัดสินคดีแล้ว ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศยังมีอำนาจในการวินิจฉัยเพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในทางกฎหมายระหว่างประเทศ (Advisory Opinion) ใน 3 กรณีหลัก คือ

- กรณีแรก ตามที่สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ หรือ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติร้องขอ
 - กรณีที่สอง ตามที่องค์การอื่นภายใต้สหประชาชาติหรือองค์การชำนาญพิเศษแห่งองค์การสหประชาชาติร้องขอโดยได้รับการอนุมัติจากสมัชชาใหญ่
 - และกรณีที่สาม ตามที่ได้มีการให้อำนาจวินิจฉัยปัญหาไว้โดยสนธิสัญญา
- สำหรับในเรื่องการคุ้มครองเด็กในสถานการณ์ขัดกันทางอาวุธนั้น เมื่อเกิดปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าเป็นทหารเด็ก หรือใช้เด็กให้มีส่วนร่วมในการสู้รบ สามารถพิจารณาปรับใช้กฎบัตรสหประชาชาติหมวด 7 เมื่อมีการนำเรื่องขึ้นสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

(2) บทบาทขององค์กรย่อยของสหประชาชาติ ในการสอดส่องดูแลตรวจสอบการดำเนินงานของสมาชิก

นอกจากองค์การสหประชาชาติจะมีบทบาทในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยผ่านทางองค์กรหลักเช่นคณะมนตรีความมั่นคงและสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติแล้ว องค์การสหประชาชาติยังดำเนินงานโดยผ่านทบวงการชำนาญพิเศษและองค์กรย่อยต่างๆ ดังต่อไปนี้

ก) องค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือยูนิเซฟ (United Nations Children's Fund - UNICEF)¹¹

¹¹ [Online] Available from : <http://th.wikipedia.org/wiki/>.

องค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือยูนิเซฟ เป็นหน่วยงานของสหประชาชาติเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม พัฒนาการ สุขภาพรวมถึงความเป็นอยู่ของแม่และเด็กในประเทศกำลังพัฒนา ก่อตั้งโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2489 ด้วยชื่อในขณะนั้นว่า "กองทุนฉุกเฉินสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ" (United Nations International Children's Emergency Fund) โดยที่องค์การยูนิเซฟได้ดำเนินการต่อต้านการค้าสตรีและเด็กกับการค้าประเวณีในแผนงานด้านต่างๆของตน

องค์การยูนิเซฟ ได้ช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ โดยการนำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 มาปรับใช้ ซึ่งอนุสัญญานี้กำหนดให้ประเทศต่างๆคุ้มครองเด็กจากการแสวงประโยชน์ทางเพศ การทารุณทางเพศ หรือช่วยเหลือเด็กจากภาวะการขัดกันทางอาวุธ และองค์การยูนิเซฟได้ดำเนินการความพยายามทุกวิถีทางเพื่อป้องกันการขายการค้าและการลักพาตัวเด็ก นอกจากนี้ องค์การยูนิเซฟยังได้ริเริ่มโครงการต่อสู้การใช้แรงงานเด็กใน 29 ประเทศด้วย

อนึ่งเจ้าหน้าที่จากองค์การยูนิเซฟ ยังได้เข้าไปดูแลเด็กๆ ในประเทศที่มีการขัดกันทางอาวุธ และอยู่ในภาวะที่เด็กมีความเสี่ยงที่จะถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารเด็ก เช่นในประเทศคูกันดา ชูดาน รวันดา อีกทั้งองค์การยูนิเซฟ ยังได้รณรงค์เพื่อให้ทุกๆรัฐ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ของหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ โดยการป้องกันมิให้มีการเกณฑ์เด็กไปเป็นทหารหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกองกำลังทางทหาร โดยการคำนึงถึงอายุของเด็กที่เข้าไปเป็นทหารว่าควรจะมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ เพราะองค์การยูนิเซฟเห็นว่าเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่ใช่บุคคลที่ควรจะต้องเข้ามาเป็นส่วนร่วมของกองกำลังทางทหาร เด็กๆเหล่านี้ควรจะได้อยู่กับครอบครัวและได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้องค์การยูนิเซฟยังได้ช่วยเหลือนำพาทหารเด็กที่ถูกเกณฑ์เข้าไปร่วมในการต่อสู้ให้ได้กลับสู่บ้านเกิดของพวกเขาอย่างปลอดภัย

ตัวอย่างการปฏิบัติงานของยูนิเซฟในประเทศชูดาน เป็นอีกรัฐหนึ่งที่องค์การยูนิเซฟ ประสบความสำเร็จจากการเข้าไปช่วยเหลือทหารเด็ก ประมาณ 3,500 คน ที่อยู่ในภาวะการขัดกันทางอาวุธ โดยทางกองกำลังประชาชนของชูดาน (SPLA) ได้ร่วมมือกับยูนิเซฟ เพื่อยุติการใช้ทหารเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และได้ปฏิบัติตามแผนการปลดอาวุธของทหารเด็ก การปลดประจำการทหารเด็ก และการส่งคืนทหารเด็กกลับสู่ครอบครัว ซึ่งยูนิเซฟได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนตั้งแต่เดือนตุลาคม ปี 2001¹²

¹² Unicef , Children Effected by Armed Conflict : Unicef Actions , (United Nations Children ' s Fund , May 2002), pp. 42-43.

ข) องค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (the United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR)¹³

องค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ เป็นองค์การที่รับภารกิจหน้าที่จาก UNRRA : United Nations Relief and Rehabilitation Administration ซึ่งก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2486 โดยแฟรงกลิน ดี รูสเวลต์ ประธานาธิบดีคนที่ 32 ของสหรัฐอเมริกา ทำหน้าที่ช่วยเหลือการกลับถิ่นฐานเดิมของผู้ลี้ภัยจำนวนกว่า 8 ล้านคน ซึ่งเกิดจากการสู้รบในสงครามโลกครั้งที่ 2 สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2493 โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ภารกิจหลักคือการปกป้องและสนับสนุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัยทั่วโลกตามข้อเรียกร้องของรัฐบาลในแต่ละประเทศหรือข้อเรียกร้องขององค์การสหประชาชาติ นอกจากนี้ องค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติยังมีหน้าที่สำคัญในการส่งผู้ลี้ภัยกลับประเทศต้นทาง หรือ ประเทศที่สามเพื่อตั้งถิ่นฐานใหม่

โดยการดำเนินภารกิจหลักขององค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ คือเป็นผู้นำและประสานงานในการรวบรวมความช่วยเหลือจากนานาประเทศเพื่อปกป้องและแก้ปัญหาของผู้ลี้ภัย ผู้อพยพ ผู้พลัดถิ่นจากทั่วโลก และการปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ลี้ภัย โดยเฉพาะสิทธิที่จะอาศัยอยู่อย่างปลอดภัยในรัฐอื่นเพื่อเตรียมพร้อมที่จะส่งกลับประเทศต้นทางตามที่ต้องการหรือเพื่อที่จะส่งไปยังประเทศที่สาม

ภารกิจที่ตามมาคือการปกป้องและให้ความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมแก่ผู้ที่ถูกเรียกว่า "People of Concern" และ "Internationally Displaced People" ตามคำนิยามทางกฎหมายของคำว่า "ผู้ลี้ภัย" (refugee) ในอนุสัญญา "The 1951 United Nations Convention Relating to the Status of Refugees" และอนุสัญญา "The 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees" ภารกิจขององค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติในขณะนี้มักจะอยู่ในประเทศเลบานอน ซูดานใต้ ซาอุดี อียิปต์ อัฟกานิสถาน และเคนยา

องค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ มีอนุสัญญาผู้ลี้ภัยแห่งกรุงเจนีวา (The Geneva Refugee Convention) เป็นบทบัญญัติในการปฏิบัติงานขององค์การ สำหรับในเรื่องการให้ความคุ้มครองทหารเด็กนั้น ในปี ค.ศ.1987 องค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติได้มีการประชุมพิเศษของคณะกรรมการในประเด็น "เด็กที่ลี้ภัยทางการเมืองเนื่องจากถูกบังคับเกณฑ์

¹³ [Online] Available from : [http://th.wikipedia.org/wiki/.](http://th.wikipedia.org/wiki/)

เด็กมาเป็นทหาร" ต่อมาในปี ค.ศ.1988 ได้มีแนวทางการปฏิบัติในเรื่องผู้ลี้ภัยเด็กเกิดขึ้น โดยที่องค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติได้พยายามที่จะสร้างเงื่อนไขเพื่อคุ้มครอง ป้องกัน และต่อต้านการเกณฑ์เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในกองกำลังทางทหาร และนอกจากนี้องค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติยังได้คอยตรวจตรามิให้มีการใช้เด็กเข้าไปเพื่ออำนวยความสะดวกในกองทัพอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้องค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติจะไม่ได้ช่วยเหลือในการคุ้มครองทหารเด็กโดยตรง แต่ในบางครั้งที่ผู้ลี้ภัยหรือทหารเด็กที่ถูกต้อนหรือเกณฑ์มาจากเขตที่มีการขัดกันทางอาวุธ และหน่วยงานขององค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติได้เข้าไปช่วยเหลือ ให้อาหารที่พักและติดต่อเพื่อส่งเด็กเหล่านี้กลับไปสู่บ้านเกิดของพวกเขา ดังนั้นก็นับได้ว่าองค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติเป็นองค์การหนึ่งซึ่งช่วยเหลือทหารเด็กได้เช่นกัน

ค) คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Human Rights Council)¹⁴

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เป็นองค์การหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ มีบทบาทที่สำคัญ 3 ประการ คือประการแรกในเรื่องของการติดตามตรวจสอบและสอดส่องดูแลโดยมีการจัดแจ้งรายงานของผู้ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ประการที่สองคือการประสานงานและร่วมมือ อีกทั้งให้คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ส่วนประการสุดท้ายคือการไต่สวน สอบสวน และค้นหาความจริงกรณีเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ก่อตั้งขึ้นมาทดแทนหน่วยงานเดิมที่เรียกว่า "คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ" (The United Nations High Commissioner for Human Rights)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเป็นองค์กรที่มีบทบาทอย่างมากในเวทีสิทธิระหว่างประเทศ เนื่องจากหน้าที่หลักขององค์การเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของมวลมนุษยชาติ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติแบ่งหน้าที่หลักในการดำเนินงานออกเป็นสองส่วนเพื่อส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน ซึ่งหน้าที่หลักส่วนแรกเป็นการดำเนินงานโดยยึดถือหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ และอีกส่วนหนึ่งยึดถือตามแนวทางของข้อตกลงต่างๆในด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

¹⁴ *Ibid.*

ง) องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization - ILO)¹⁵

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ หรือ ILO เป็นองค์การที่เก่าแก่ที่สุด¹⁶ มีบทบาทสำคัญในการยกสภาพความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงานทั่วโลก และพยายามส่งเสริมการมีงานทำแก่ผู้ใช้แรงงานอย่างมีหลักประกันในการทำงานและรายได้

การก่อตั้งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ เป็นผลมาจากการเรียกร้องเกี่ยวกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งมีการเรียกร้องให้มีการจัดตั้งสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศในลักษณะที่เป็นการถาวร โดยมีตัวแทนของฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายลูกจ้างร่วมอยู่ในคณะกรรมการบริหาร ในที่สุดเมื่อมีการจัดทำสนธิสัญญาสันติภาพแห่งแวร์ซายในปี ค.ศ.1919 กลุ่มลูกจ้างได้ร่วมกันใช้แรงกดดันจนมีการระบุไว้ในหมวดที่ 13 ของสนธิสัญญาดังกล่าว ให้มีการจัดตั้งองค์การแรงงานระหว่างประเทศขึ้น โดยมีข้อความที่สำคัญว่า “สันติภาพที่ถาวรทั่วไปเกิดขึ้นได้ก็โดยพื้นฐานของการมีความยุติธรรมในสังคมเท่านั้น” และในปี ค.ศ.1944 ได้มีการรับรองคำประกาศของฟีลาเดลเฟีย ให้เป็นภาคผนวกของข้อบังคับขององค์การ ซึ่งได้นั้นถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน และให้มนุษย์มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและโอกาสที่เท่าเทียมกัน รวมทั้งย้ำว่า “ความยากจนมีอยู่ที่ได้จะก่ออันตรายต่อความรุ่งเรืองของทุกหนแห่ง”

กลไกการบริหารงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ส่วนแรกคือ ที่ประชุมใหญ่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ มีการประชุมปีละครั้งประมาณเดือนมิถุนายนของทุกปี ประเทศสมาชิกจะส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม 4 คน ประกอบด้วยฝ่ายรัฐบาล 2 คน ฝ่ายนายจ้าง 1 คน และฝ่ายลูกจ้าง 1 คน โดยผู้แทนแต่ละฝ่ายมีสิทธิออกเสียงโดยอิสระในที่ประชุม ส่วนต่อมาก็คือ คณะผู้ประศาสน์การ 56 คน ได้รับเลือกตั้งทุก 3 ปี มีหน้าที่กำหนดระเบียบวาระการประชุมขององค์การ มีอำนาจแต่งตั้งผู้อำนวยการขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ และดูแลกำกับกิจกรรมของสำนักงาน

สำหรับการออกข้อมติขององค์การแรงงานระหว่างประเทศนั้น ที่ประชุมใหญ่ขององค์การจะเป็นผู้กำหนดข้อมติ โดยปกติมี 2 ลักษณะคือลักษณะแรก “อนุสัญญา” (Convention) คือเมื่ออนุสัญญาดำเนินการรับรองจากที่ประชุมใหญ่แล้วถือเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ โดย

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้ก่อตั้งขึ้นพร้อมองค์การสันนิบาตชาติ ในปี ค.ศ. 1919 หลังองค์การสันนิบาตชาติเลิกล้มไป มีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติ องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้เข้ามาเป็นทบวงการชำนัญพิเศษขององค์การแรกในปี ค.ศ. 1946

จะต้องมีการให้สัตยาบันโดยผู้มีอำนาจของประเทศสมาชิกเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติในประเทศของตน และอีกลักษณะในรูปของ “ข้อเสนอแนะ” (Recommendation) ซึ่งเป็นข้อเสนอให้ประเทศสมาชิกรับไปพิจารณาดำเนินการ และในหลายกรณีข้อเสนอแนะจะเป็นการกำหนดรายละเอียดเพื่อเสริมอนุสัญญาอีกชั้นหนึ่ง

ทั้งนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ให้การรับรองว่า "แนวความคิดว่าด้วยเรื่องอายุขั้นต่ำที่จะบังคับใช้ในการจ้างงานหรือการทำงานที่พิจารณาจากสภาพธรรมชาติ และสถานการณ์ ได้แก่ ความเสี่ยงในเรื่องสุขภาพ ความปลอดภัย และศีลธรรมของผู้เยาว์ สามารถที่จะนำมาใช้เทียบเคียงกันได้กับส่วนที่เกี่ยวข้องกับความขัดกันทางอาชญากรรม" ในอนุสัญญาว่าด้วยแรงงานระหว่างประเทศข้อที่ 138 ซึ่งบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ.2516 ได้ระบุไว้ว่า "อายุขั้นต่ำที่สามารถทำงานเสี่ยงอันตรายได้คือเยาวชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป"

อย่างไรก็ดี ในข้อ 1 และข้อ 3(a) อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานระหว่างประเทศฉบับใหม่ (1999 Convention on the Worst Forms of Child Labour)¹⁷ ซึ่งบังคับใช้เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2542 ซึ่งได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากสมาชิกองค์การแรงงานระหว่างประเทศ 174 ประเทศ กำหนดไว้ว่า "แต่ละประเทศที่ให้การรับรองอนุสัญญาดังกล่าวจะต้องดำเนินมาตรการที่จับพลัดและมีประสิทธิภาพในการป้องปรามและขจัดรูปแบบที่ร้ายแรงของการใช้แรงงานเด็ก" คำว่า "เด็ก" ในที่นี้หมายถึงทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ส่วนคำว่า "รูปแบบที่ร้ายแรงของการใช้แรงงานเด็ก" นั้นรวมถึง "ทุกรูปแบบของการเป็นทาสและการปฏิบัติเยี่ยงทาสการแสวงประโยชน์ทางเพศและงานที่เสี่ยงอันตราย ซึ่งรวมถึงการบังคับเกณฑ์ทหารเด็กเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการสู้รบ เป็นสิ่งผิดกฎหมาย เช่น การค้าขายและขนส่งเด็กเป็นสินค้า การบังคับใช้แรงงานเด็ก การเอาเด็กมาเป็นผลัดหนี้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการเกณฑ์ทหารเด็ก เพื่อใช้ในสงครามความขัดแย้งต่างๆ" นับเป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดอายุขั้นต่ำของการใช้ทหารเด็กไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังถือว่าเป็นครั้งแรกที่มีการรับรองทางกฎหมายว่าด้วยการจัดทหารเด็กๆ ไว้ในรูปของแรงงานเด็ก¹⁸

¹⁷ International Committee of the Red Cross, Customary International Humanitarian Law Volume II Practice Part 2 ,(Cambridge:The Press Syndicate of the University of Cambridge), p.3110.

¹⁸ อรอนงค์ อินทรจิตร, วารสารองค์การนิรโทษกรรมสากล ประเทศไทย , [Online] Available from: <http://www.dekdek.com/content/content-16.html>. 2544

อย่างไรก็ดี ข้อเสนอแนะที่ 190 ซึ่งออกตามอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศที่ 182 ได้มีการส่งเสริมให้การเกณฑ์ทหารของรัฐในเด็กที่อายุ 18 ปีขึ้นไปเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำหลักการในการเกณฑ์เด็กมาเป็นทหารขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ สัมพันธ์กับสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ซึ่งกฎเกณฑ์ในเรื่องทหารเด็กเป็นที่ยอมรับว่ามาจากหลักในเรื่องแรงงานเด็ก สืบเนื่องมาจากการใช้แรงงานเด็ก หลักเกณฑ์ในอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศเป็นที่ยอมรับทั่วไปคือ บุคคลที่จะถูกเกณฑ์เข้าไปมีส่วนร่วมในการสู้รบหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกองกำลังทหารจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี

การดำเนินงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศในเรื่องการให้ความคุ้มครองทหารเด็ก เช่นกรณีประเทศพม่า หลังจากที่ยุทธการแรงงานระหว่างประเทศได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือได้พบทหารเด็กที่มีอายุประมาณ 10 ปีร่วมอยู่ด้วย และยังรวมไปถึงเด็กผู้หญิงที่ถูกเกณฑ์เข้าไปในกองกำลังเพื่อทำอาหาร และเพื่อล่องเินทางเพศจากเด็กหญิงเหล่านั้น นับได้ว่าเป็นประเทศที่มีอัตราการใช้แรงงานทหารเด็กมากที่สุดในโลก¹⁹ มีการเกณฑ์เด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปีเข้าเป็นทหารทั้งโดยกองกำลังของรัฐบาลและกองกำลังที่มีชื่อของรัฐบาล เป็นการเกณฑ์เด็กให้เข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงในกองกำลัง ทั้งให้ร่วมสู้รบ ส่งข่าวสาร และรับใช้ในกองทัพ สภาพของทหารเด็กในพม่านั้น สิ่งที่เด็กได้รับตลอดเวลาคือความรุนแรงและความเครียด ทารุณและหากใครฝ่าฝืนก็จะถูกฆ่า จะเห็นได้ว่าทหารเด็กในพม่านั้นถูกละเมิดสิทธิและถูกกระทำอย่างไร้มนุษยธรรม สำหรับการเข้าไปให้ความช่วยเหลือในพม่านั้นทำได้ยากเพราะพม่าเป็นประเทศที่ปิด อีกทั้งรัฐบาลพม่าไม่ให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องทหารเด็กมากนัก

องค์การแรงงานระหว่างประเทศเป็นองค์การที่ช่วยเหลือเด็กๆ จากการถูกกดขี่และถูกละเมิดทางด้านแรงงาน แต่สำหรับอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศเป็นเพียงหลักปฏิบัติในลักษณะการจูงใจให้องค์กรรัฐของแต่ละประเทศปฏิบัติตาม แต่ไม่ได้มีกลไกเชิงบังคับหรือมีกลไกการลงโทษ หากเกิดการละเมิดหรือการไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศ เพียงแต่เป็นเวทีทางสากลที่รัฐบาลของประเทศอาจถูกตั้งคำถาม ถูกประณามหรือถูกตำหนิจากที่ประชุมได้ ดังนั้นองค์การแรงงานระหว่างประเทศ จึงมีอิทธิพลในด้านของการส่งเสริมสนับสนุนมากกว่าการ

¹⁹ Diakonia , Child Soldiers ; The Problem in Asia, News from the Jesuit Refugee Service Asia Pacific, (Issue 53 July 2000), pp. 2 - 4 .

แทรกแซงหรือการกดดันโดยตรงต่อการกระทำที่เป็นการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

จ) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)²⁰

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (UNESCO) เป็นองค์การชำนาญพิเศษขององค์การหนึ่งของสหประชาชาติ ก่อตั้งโดยได้มีการลงนามในธรรมนูญขององค์การเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2488 และต่อมาเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1946) หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศสมาชิกก่อตั้ง 20 ประเทศ ได้ร่วมมือกันให้สัตยาบันธรรมนูญขององค์การ ซึ่งเริ่มด้วยข้อความที่ว่า "สงครามเกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ ดังนั้นจึงต้องสร้างความหวังเห็นสันติภาพให้เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ด้วย" นอกจากนี้ ธรรมนูญยูเนสโกยังบ่งชี้ไว้ด้วยว่า สันติภาพที่เกิดจากการตกลงทางการเมืองทางเศรษฐกิจจะระหว่างรัฐบาลเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่แท้จริงและยืนนานจากประเทศชาติต่างๆ ในโลก สันติภาพจะต้องวางรากฐานอยู่บนความร่วมมือทางภูมิปัญญาและจิตสำนึกของมนุษยชาติ ดังนั้น องค์การยูเนสโกจึงมุ่งเน้นการส่งเสริมสันติภาพ ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือของนานาชาติด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม เพื่อให้ทั่วโลกเคารพในความยุติธรรม เคารพในกฎหมาย สิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์พึงมีโดยไม่ถือเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนาตามกฎบัตรสหประชาชาติ ยูเนสโกมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ยูเนสโกมีหลักการทำงานร่วมกับยูนิเซฟ โดยการคุ้มครองเสรีภาพในการศึกษา ทางศาสนา ถิ่นที่อยู่ และให้การศึกษาแก่เด็กที่ประสบผลกระทบโดยตรงจากการสู้รบ

ใน ค.ศ. 2005 ยูเนสโกมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 191 ประเทศ ประเทศไทยเข้าเป็นรัฐสมาชิกขององค์การยูเนสโก เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2492 (ลำดับที่ 49) โดยปกติ ยูเนสโกจะใช้ภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาทางการ แต่ในระหว่างการประชุมสมัชชาสามัญของยูเนสโกและการประชุมคณะกรรมการบริหารของยูเนสโก จะใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องถึง 6 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย อาหรับ สเปน และจีน การดำเนินงานของยูเนสโกนั้นจะปรากฏในรูปของการประชุมสมัชชาสามัญ ซึ่งมีทุกๆ 2 ปี โดยคณะกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จำนวน 58 คน ที่เลือกมาจากผู้แทนของประเทศสมาชิก โดยที่กรรมการจะอยู่ในวาระ 4 ปี โดยจัดให้มีการเลือกตั้งกรรมการใหม่ ครึ่งหนึ่งทุก 2 ปี

²⁰ [Online] Available from : <http://th.wikipedia.org/wiki/>.

ผู้อำนวยการใหญ่ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สูงสุดขององค์การจะอยู่ในวาระ 6 ปี ยูเนสโกได้จัดให้มีสำนักงานส่วนภูมิภาค และสำนักงานย่อยประจำพื้นที่ เพื่อให้ยูเนสโกประสานงานกับประเทศต่างๆได้อย่างใกล้ชิด แต่ละประเทศสมาชิกจะจัดให้มีสำนักผู้แทนถาวรประจำยูเนสโก และนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยยูเนสโกของประเทศนั้นๆ เพื่อดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายงานของยูเนสโกโดยเฉพาะ

ถึงแม้ว่ายูเนสโกจะไม่ได้ช่วยเหลือในการคุ้มครองทารกโดยตรง แต่จากบทบาทและหน้าที่ขององค์การจะเห็นได้ว่า จากการรณรงค์ในเรื่องการส่งเสริมสันติภาพ ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือของนานาชาติในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมเพื่อให้ทั่วโลกเคารพในความยุติธรรม เคารพในกฎหมายระหว่างประเทศ หากทุกรัฐปฏิบัติเช่นว่าได้จริง การขัดกันทางอาวุธย่อมไม่เกิดขึ้น เป็นผลให้การใช้เด็กให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทารกย่อมเกิดขึ้นไม่ได้อย่างแน่นอน

อย่างไรก็ดี บทบาทขององค์การสหประชาชาติในเรื่องการคุ้มครองเด็กในภาวะการขัดกันทางอาวุธ จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าองค์การสหประชาชาติได้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบการละเมิดพันธกรณีของรัฐในเรื่องการเกณฑ์เด็กมาเป็นทหาร อีกทั้งสอดส่องดูแลไม่ให้มีการละเมิดสิทธิของเด็กในดินแดนที่มีการขัดกันทางอาวุธอย่างต่อเนื่อง และต่างหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นการช่วยเหลือทารกที่ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารให้มากที่สุด

อนึ่งภายใต้ความอุปถัมภ์ขององค์การสหประชาชาติ ยังมีหน่วยงานทางทหารที่เป็นองค์การย่อยของสหประชาชาติที่เรียกกันว่า “UN Soldiers”²¹ และอีกหลายองค์การย่อย²² ที่เข้าไปดำเนินการสอดส่องดูแล และตรึงกำลังรักษาความสงบเรียบร้อยของดินแดนที่มีการทำสงคราม และมีการขัดกันทางอาวุธ โดยทหารของสหประชาชาติเหล่านี้จะคอยตรวจสอบกองกำลังทหารของรัฐว่ามีการใช้เด็กเป็นทหารหรือไม่ เพียงใด เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในมาตรา 1 และมาตรา 2 ของกฎบัตรแห่งสหประชาชาติที่เป็นสาระสำคัญและเป็นหลักในการทำงานขององค์การสหประชาชาติ ในอันที่มุ่งจะคุ้มครองเด็กในภาวะสงคราม

²¹ Weiss, Thomas George, Military-civilian interactions : intervening in humanitarian crises, (Lanham, Md. : Rowman & Littlefield, c1999), pp. 22 – 30.

²² หน่วยงานทางทหารที่คอยดูแลปัญหาในสภาวะที่มีการขัดกันทางทหาร เช่น DHA (Department of Humanitarian Affairs in 1992) เข้าไปคอยดูแลในที่ที่มีการขัดกันทางอาวุธเช่นกัน ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Weiss, Thomas George, *Ibid*, p. 23.

2. องค์การระหว่างประเทศที่มีใช้ระดับรัฐบาล (Non Governmental Organization)

องค์การระหว่างประเทศซึ่งมิได้เกิดจากรัฐ (Non Government Organizations - NGOs) คือองค์การที่ไม่ได้เกิดจากรัฐแต่เป็นหน่วยงานที่เป็นของเอกชน ซึ่งมีความมุ่งประสงค์ร่วมกันที่จะปฏิบัติงานช่วยเหลือและดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งองค์การที่สำคัญ เช่น คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศที่ปฏิบัติงานภายใต้หลักการกาชาด 5 ประการ และองค์กรเอกชนอื่นๆ ที่ดำเนินงานในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ดังจะกล่าวต่อไปนี้

2.1 หลักการกาชาด 5 ประการที่มีบทบาทสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กในภาวะสงคราม

เป็นหลักการพื้นฐานของกลุ่มองค์กรกาชาดและเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ (International Red Cross and Red Crescent Movement – The Movement) ตั้งอยู่และปฏิบัติงานในเกือบทุกประเทศ ประกอบด้วยจำนวนสมาชิกและอาสาสมัครกว่า 100 ล้านคน กลุ่มองค์กรกาชาดฯ มีความเป็นหนึ่งเดียวและมีหลักการกาชาด 5 ประการเป็นเครื่องนำทาง หลักการดังกล่าวเป็นบรรทัดฐานสากลให้บรรดาสมาชิกของกลุ่มองค์กรกาชาดฯ ได้ยึดถือกลุ่มองค์กรกาชาดฯ ประกอบด้วย

- คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross – ICRC)

- สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดง (National Societies)

- สหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ (The Federation of Red Cross and Red Crescent Societies – The Federation)

กิจกรรมของสภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงล้วนมีจุดมุ่งหมายสำคัญเดียวกันคือ เพื่อป้องกันและบรรเทาความทุกข์ทรมานของมวลมนุษยชาติ และเพื่อปกป้องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยไม่เลือกปฏิบัติซึ่งคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศมีหน้าที่ในการส่งเสริมกฎหมาย

มนุษยธรรมระหว่างประเทศ ในการประชุมกาชาดและเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ ครั้งที่ 20 ณ กรุงเวียนนา ในปี ค.ศ. 1965 ได้มีการประกาศใช้หลักการเหล่านี้อย่างเป็นทางการ ได้แก่²³

(1) มนุษยธรรม (Humanity)

องค์กรกาชาดเกิดขึ้นมาจากความปรารถนาและตั้งใจที่จะนำความช่วยเหลือโดยไม่เลือกปฏิบัติแก่ผู้บาดเจ็บในสนามรบโดยไม่เลือกปฏิบัติ องค์กรกาชาดมีความพยายามทั้งในระดับระหว่างประเทศและภายในประเทศเพื่อป้องกันและบรรเทาความทุกข์ทรมานของมนุษย์ไม่ว่าจะพบได้ในที่ใด ทำหน้าที่ในด้านการป้องกันชีวิตและสุขภาพ การประกันในความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งองค์กรกาชาดยังส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน มิตรภาพ ความร่วมมือและสันติภาพยั่งยืนของมวลมนุษยชาติ

(2) ความไม่ลำเอียง (Impartiality)

องค์กรกาชาดไม่กระทำการอันใดที่เป็นทางเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลทางสัญชาติ เชื้อชาติ ความเชื่อทางศาสนา ชนชั้นหรือความคิดเห็นทางการเมือง เพื่อการรักษาชีวิตและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยไม่คำนึงว่าผู้ที่เราทำการช่วยเหลือนั้นจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนาหรือลัทธิทางการเมืองใด องค์กรกาชาดพยายามที่จะบรรเทาความทุกข์ทรมานของปัจเจกชนโดยวิธีทางที่สอดคล้องกับความต้องการของพวกเขาเท่านั้น และให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกต่อกรณีความเดือดร้อนที่เร่งด่วนที่สุด

(3) ความเป็นกลาง (Neutrality) ความเป็นอิสระ (Independence) และบริการอาสาสมัคร (Voluntary Service)

ความเป็นกลางเพื่อรักษาไว้ซึ่งความไว้วางใจจากทุกฝ่าย องค์กรกาชาดไม่อาจเข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในการสู้รบ หรือเข้าร่วมในความขัดแย้งที่มีลักษณะทางการเมือง เชื้อชาติ ศาสนา หรืออุดมการณ์ไม่ว่าในขณะใดก็ตาม

ความเป็นอิสระ องค์กรกาชาดมีความเป็นอิสระแม้ว่าองค์กรกาชาดจะปฏิบัติหน้าที่เสริมในกิจการด้านมนุษยธรรมให้แก่รัฐบาลและอยู่ภายใต้กฎหมายในประเทศของตน องค์กรกาชาดยังคงต้องรักษาไว้ซึ่งความเป็นอิสระ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับหลักการของกลุ่มองค์กรกาชาดได้ในทุกขณะ

²³ International Committee of the Red Cross, Discover the ICRC, (Bangkok, September 2005), p.9.

การให้บริการอย่างอาสาสมัคร กลุ่มองค์กรกาชาดเป็นองค์กรอาสาสมัครในการบรรเทาทุกข์ด้วยความเต็มใจ ความสมัครใจ โดยไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ตอบแทนใดๆ

(4) ความมีเอกภาพ (Unity)

องค์กรกาชาดดำเนินงานภายใต้สัญลักษณ์กากบาทแดงหรือเสี้ยววงเดือนแดง ในประเทศหนึ่งมีสภากาชาดได้เพียงแห่งเดียว สภากาชาดต้องเปิดให้กับคนทั่วไป สภากาชาดต้องปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมตลอดเวลา และครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ในดินแดนประเทศนั้น

(5) ความเป็นสากล (University)

องค์กรกาชาดมีอยู่ทั่วโลก 178 ประเทศ ปฏิบัติงานโดยยึดหลักการกาชาด และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเป็นสากล ในทุกองค์กรต่างมีสภาพที่เท่าเทียมกัน แบ่งความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกันทั่วโลก

2.2 บทบาทของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross – ICRC)

แม้ว่าจะมีความพยายามในการสร้างสันติภาพให้เกิดแก่โลก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังสงครามโลกทั้งสองครั้งที่ผ่านมา แต่การสู้รบก็ยังคงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลกอยู่เสมอ การใช้กำลังทางอาวุธยังคงเป็นทางออกในการระงับความขัดแย้งระหว่างประเทศ ผู้คนและกลุ่มชนต่างเผ่าพันธุ์ นำมาซึ่งความตายและความสูญเสีย ด้วยความสำนึกถึงความเป็นจริงอันน่าเศร้าใจนี้ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross – ICRC) ถูกจัดตั้งขึ้น ณ กรุงเจนีวาเมื่อ ค.ศ. 1863 ได้รับการก่อตั้งมาเป็นเวลาเกือบ 150 ปี เพื่อรักษามาตรการด้านมนุษยธรรมไว้ในท่ามกลางสงคราม โดยมีหลักการสำคัญที่ว่า “แม้แต่สงครามยังต้องมีขอบเขต” กล่าวคือ ต้องมีขอบเขตในการสู้รบและขอบเขตในการประพฤติตนของพลรบ กฎเกณฑ์ต่างๆถูกกำหนดขึ้นโดยกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศโดยมีอนุสัญญาเจนีวาเป็นรากฐานสำคัญ

คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศกำเนิดขึ้นจากวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นของ “อังรี ดูนังต์” ในวันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ. 1859 ณ เมืองซอลเฟอริโนทางตอนเหนือของประเทศอิตาลี ซึ่งในขณะนั้นกองทัพของออสเตรียและฝรั่งเศสได้มีการสู้รบกัน และเมื่อการสู้รบอันยาวนานถึง 16 ชั่วโมงสิ้นสุดลง พื้นที่สนามรบก็เต็มไปด้วยผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บกว่า 40,000 คน อังรี ดูนังต์ ได้พบเห็นและรู้สึกสยดสยองกับภาพทหารหลายพันคนจากกองทัพทั้งสองฝ่ายซึ่งถูกทิ้งให้

ทนทุกข์ทรมานจากการรอคอยการเยียวยา เขาได้เรียกร้องให้ชาวบ้านช่วยเข้าดูแลทหารบาดเจ็บเหล่านี้ โดยย้ำว่าทหารจากทั้งสองฝ่ายต้องได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมกันเมื่อกลับไปสวิสเซอร์แลนด์ เขาได้จัดพิมพ์หนังสือชื่อ "ความทรงจำแห่งเมืองซอลเฟอริโน"²⁴ โดยยื่นข้อเรียกร้องสองประการหลักคือ

- ให้มีการจัดตั้งหน่วยบรรเทาทุกข์ในแต่ละประเทศในยามสงบโดยมีพยาบาลที่พร้อมจะดูแลผู้บาดเจ็บในยามสงคราม
- ให้อาสาสมัครที่อาจได้รับการติดต่อให้มาช่วยเหลือในหน่วยบริการแพทย์ทหาร ได้รับการยอมรับและคุ้มครองโดยข้อตกลงระหว่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1863 องค์การการกุศลที่มีชื่อ สมาคมเจนีวาเพื่อสวัสดิการสังคม ได้ตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 5 ท่านเพื่อพิจารณาว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้แนวคิดของคุณังต์เป็นจริงขึ้นมาได้ สมาชิกของคณะกรรมการนี้ได้แก่²⁵ นายพลกิโยม อังรี ดูฟูร์ (General Gillaume Henry Dufour) เทโอดอร์ โมมัวร์ (Theodore Maunuir) ลุยซี อับปีอา (Louis Appia) กุสตาฟ มัวนิเออร์ (Gustave Moynier) และอังรี ดูนังต์ (Henry Dunant) ได้ร่วมกันก่อตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อบรรเทาทุกข์ผู้บาดเจ็บ และได้กลายมาเป็น "คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ" ในที่สุด ในการต่อมาผู้ก่อตั้งทั้ง 5 ท่านได้ดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าความคิดที่คุณังต์เสนอไว้ในหนังสือของเขานั้นจะกลายเป็นจริง พวกเขาได้เชิญให้ประเทศต่างๆ จำนวน 16 ประเทศ และสถาบันการกุศลอีก 4 แห่งส่งผู้แทนของตนเข้าร่วมในการประชุมระหว่างประเทศที่จัดขึ้น ณ กรุงเจนีวาในวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ. 1863 ณ และในที่ประชุมสัญลักษณ์เฉพาะรูปกากบาทแดงบนพื้นขาว ซึ่งสลับกับสีธงชาติสวิสเซอร์แลนด์ (กากบาทขาวบนพื้นแดง) ได้รับการรับรองและองค์การกาชาดก็ได้ถือกำเนิดขึ้น

ในปี ค.ศ. 1864 รัฐบาลสวิสเซอร์แลนด์ได้จัดการประชุมทางการทูตขึ้น ณ นครเจนีวา เพื่อการคุ้มครองหน่วยแพทย์ในสนามรบอย่างถูกต้องเป็นรูปธรรม และเพื่อให้องค์การกาชาดและอุดมการณ์กาชาดได้รับการยอมรับในระดับระหว่างประเทศ ผู้แทนจาก 12 ประเทศเข้าร่วมประชุมและรับรองอนุสัญญาชื่อว่า "อนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยการปรับปรุงสถานภาพของผู้บาดเจ็บในสนามรบ" ซึ่งเป็นสนธิสัญญาฉบับแรกของกฎหมายมนุษยธรรมให้ครอบคลุมไปถึงผู้ได้รับผลกระทบจากสงครามประเทศอื่นๆ เช่น เบลเยียม เป็นต้น ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่

²⁴ *Ibid.*

²⁵ *Ibid.*

ประชุมทางการทูตได้ใช้เวลาปรึกษาหารือกันเป็นเวลา 4 เดือน ก่อนรับรองอนุสัญญาเจนีวาในปี ค.ศ. 1949 ซึ่งเพิ่มเติมเกี่ยวกับการคุ้มครองพลเรือนในยามสงครามในปี ค.ศ. 1977 พิธีสารเพิ่มเติม 2 ฉบับนี้ จึงได้ถูกผนวกไว้ในอนุสัญญาเจนีวา

คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศเป็นองค์กรที่ทำงานภายใต้อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949²⁶ หน้าที่หลักของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศคือการคุ้มครองและช่วยเหลือเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางอาวุธ โดยยึดถือความเป็นกลางและความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดอย่างเคร่งครัด²⁷ จากการที่รัฐต่างๆ ได้มอบหมายพันธกิจนี้ให้คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศโดยผ่านกลไกของกฎหมายมนุษยธรรม แม้ว่าคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะคงระดับการสื่อสารกับรัฐต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ยังต้องคงไว้ซึ่งความเป็นอิสระเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระไม่ว่ากับรัฐหรือผู้มีอำนาจใดก็ตาม คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับผลกระทบจากการสู้รบอย่างแท้จริง และเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ

ธรรมนูญของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้บัญญัติถึงบทบาทของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศไว้บทบาทหนึ่ง ได้แก่ "ดำเนินภารกิจของตนภายใต้อนุสัญญาเจนีวาทั้ง 4 ฉบับต่อการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์สำหรับการใช้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในภาวะที่มีการขัดกันทางอาวุธและตระหนักถึงคำร้องใดๆ ที่กล่าวอ้างว่ามีการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ"²⁸ อย่างไรก็ตาม บทบาทที่สำคัญต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ มีดังนี้

(1) บทบาทของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศในการส่งเสริม การช่วยเหลือ และการให้ความรู้ในการคุ้มครองเด็กในภาวะสงคราม

บทบาทในการส่งเสริม การช่วยเหลือและการให้ความรู้ในการคุ้มครองเด็กในภาวะสงครามนั้น แยกบทบาทการดำเนินงานในการส่งเสริมงานดังกล่าว ได้ดังนี้

ก) เป็นศูนย์กลางข้อมูลสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อในการสู้รบ

²⁶ Pictet, Jean S, *The principles of international humanitarian law*. Geneva, (International Committee of the Red Cross ,1966), pp. 47 – 52.

²⁷ International Committee of the Red Cross, *Discover the ICRC*, *supra note 23* p.3.

²⁸ Article 5 (2) C ธรรมนูญคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ

เมื่อใดก็ตามที่เกิดการสู้รบหรือการขัดกันทางอาวุธขึ้น คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะปฏิบัติงานภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมายมนุษยธรรมในการรวบรวม จัดเก็บและส่งข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ถูกกักกัน เซลยสงครามและพลเรือน องค์การกลางเพื่อการสืบหาบุคคลของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะทำงานเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ทุกๆ ปีจะมีการเปิดคำร้องใหม่จากบรรดาญาติพี่น้องของบุคคลผู้สูญหายที่ขอให้คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศสืบหาบุคคลเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้พลัดถิ่น ผู้ลี้ภัย ผู้ต้องขังหรือบุคคลผู้หายสาบสูญ เมื่อสืบพบบุคคลใดก็ตาม ผู้ที่ถูกค้นพบจะมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนจดหมายกาชาดกับสมาชิกในครอบครัว และหรือสามารถติดต่อกับครอบครัวของตนได้ ภายใต้การสนับสนุนของเครือข่ายที่ครอบคลุมทั่วโลกของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ และสภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงประจำประเทศต่างๆ ทั่วโลกอีกกว่า 180 แห่ง

เมื่อครอบครัวต้องพลัดพรากจากกัน คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้สมาชิกครอบครัวที่ต้องพลัดพรากจากกันเนื่องจากการสู้รบได้กลับมาวมกันอีก โดยการสืบหาเพื่อให้ทราบถึงความเป็นอยู่ของบุคคลสูญหาย และทำให้พวกเขาได้กลับมาอยู่กับครอบครัวของตน กลุ่มบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กที่ไม่มีผู้ปกครองดูแล หรือกลุ่มผู้สูงอายุจะได้รับความเอาใจใส่เป็นพิเศษ ซึ่งในกรณีของเด็กหากยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ย่อมมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็ก ในบางครั้งหนังสือเดินทางที่ออกโดยคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศก็เป็นวิธีเดียวที่จะทำให้บุคคลหรือเด็กที่ไม่มีแม่แต่เอกสารแสดงตนสามารถเดินทางไปอยู่ร่วมกับครอบครัวของตนซึ่งไปตั้งรกรากอยู่ในประเทศที่สาม หรือใช้ในการเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิมของตนเอง

สิทธิในการรับรู้กรณีบุคคลสูญหายหลังจากสงคราม เป็นสิทธิที่ครอบครัวพึงมีในการรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนในครอบครัวของตนที่สูญหายเนื่องจากเหตุการณ์การสู้รบ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศให้ความช่วยเหลือกระบวนการดังกล่าว โดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลสูญหาย หรือร่วมมือกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ในการจัดตั้งกลไกโดยมีวัตถุประสงค์ในการสืบหาถึงชะตากรรมและความเป็นอยู่ของผู้สูญหายเหล่านี้ เพื่อแจ้งให้ครอบครัวของพวกเขาได้รับรู้ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศเริ่มโครงการ "ผู้สูญหาย" ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ. 2001 โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำให้รัฐบาล ทหาร องค์การทั้งในประเทศและระหว่างประเทศได้มีความตระหนักเพิ่มมากขึ้นถึงในเรื่องของบุคคลที่สูญหายเนื่องจากเหตุการณ์ขัดกันทางอาวุธ

ข) บทบาทในการส่งเสริมด้านสาธารณสุข

จุดมุ่งหมายของโครงการส่งเสริมด้านสาธารณสุขของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศคือ การทำให้แน่ใจว่าผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งจะได้รับการบริการด้านสาธารณสุขที่จำเป็นตามมาตรฐานสากลทั้งในแง่ของการป้องกันและรักษา

มนุษย์เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเมื่อเกิดการสู้รบ ผู้คนถูกฆ่า ถูกทำร้ายได้รับบาดเจ็บ โครงสร้างทางด้านการแพทย์ถูกทำลาย ระบบการสื่อสารถูกตัดขาด เมื่อมีการขัดกันทางอาวุธเกิดขึ้น จำนวนผู้บาดเจ็บ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของโรคติดต่อร้ายแรงหรือได้รับผลกระทบจากการขาดสารอาหารเพิ่มสูงขึ้นและลุกลามไปจนถึงขั้นเกิดโรคระบาดเกินกว่ากำลังความสามารถของหน่วยบริการด้านสาธารณสุขของท้องถิ่นที่มีอยู่จะได้รับภายในเวลาอันรวดเร็ว ขณะเดียวกันผลกระทบโดยทางอ้อมของความขัดแย้งที่ตามมาคือ การที่สถานพยาบาลถูกทำลาย การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ และการขาดเครื่องมือทางการแพทย์ทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน เช่น การดูแลก่อนคลอด โครงการฉีดวัคซีนและการทำการผ่าตัดบางอย่างไม่สามารถจะกระทำได้อีกต่อไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการช่วยเหลืออย่างรวดเร็วแก่บุคคลที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่สุด การสนับสนุนโครงการด้านสาธารณสุขที่มีอยู่จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้แน่ใจว่าการบริการด้านสาธารณสุขได้รับการฟื้นฟูหรือยังคงสามารถดำเนินต่อไปได้

ภาพรวมของการให้บริการด้านสาธารณสุขของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศประกอบด้วย ก่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคารสถานพยาบาล ส่งเสริมด้านการบริหาร ฝึกหัดบุคลากรทางการแพทย์ สอดส่องดูแลป้องกันมิให้เกิดโรคระบาด ให้บริการด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค มอบยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น และให้เยี่ยมตัวศัลยแพทย์และทีมแพทย์ เพื่อรับมือกับการที่หน่วยบริการทางด้านสาธารณสุขเบื้องต้นถูกทำลายลงด้วยสาเหตุของสงคราม คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ศูนย์สุขภาพที่ยังเหลืออยู่รวมทั้งโรงพยาบาลประจำท้องถิ่นให้มากที่สุด โดยความร่วมมือจากชุมชนประจำท้องถิ่น ในกรณีที่เกิดความอดอยากหิวโหยหรือแม้แต่เกิดทุพภิกขภัยจะมีการจัดตั้งศูนย์แจกจ่ายอาหาร ภายใต้ความดูแลของเจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์เพื่อช่วยเหลือเด็ก ๆ ที่ประสบปัญหาขาดแคลนอาหาร เด็กที่ไม่ได้รับอาหารอย่างเพียงพอ นั้นไม่เพียงแต่เผชิญกับความตายหรือความอดอยากแต่ยังต้องเผชิญกับการติดโรคและติดเชื้อได้ง่าย

การให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ในภาวะสงคราม สำหรับการดูแลรักษาผู้บาดเจ็บจากสงคราม คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศมีความเชี่ยวชาญในด้านศัลยกรรมบาดแผลที่เกิดจากสงครามเป็นอย่างดี แพทย์ของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศฝึกหัดเจ้าหน้าที่ด้าน

การแพทย์ชาวต่างชาติซึ่งอาสาสมัครเข้ามาทำงาน นอกจากนี้แพทย์ของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศยังอบรมแพทย์ท้องถิ่นให้มีความชำนาญในงานเพื่อรับช่วงการดูแลผู้บาดเจ็บหลังจากที่ทีมงานของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศถอนตัวออกจากพื้นที่ไปแล้ว แพทย์จากคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศมีการจัดพิมพ์คู่มือในการทำศัลยกรรมในภาวะสงครามและเขียนบทความลงในวารสารทางการแพทย์อีกด้วย

สำหรับผู้บาดเจ็บ ผู้พิการอันเกิดจากการเหยียบกับดักระเบิดสังหารบุคคลหรือเศษซากวัตถุระเบิดสงคราม นำไปสู่การตัดอวัยวะ การพิการอย่างรุนแรงและก่อให้เกิดความหวาดกลัวในจิตใจ ผู้บาดเจ็บเหล่านั้นต้องการการรักษาและการดูแลหลังได้รับการผ่าตัดจากผู้เชี่ยวชาญในทันที ทั้งยังต้องการการฟื้นฟูทั้งสภาพร่างกายและจิตใจในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้บาดเจ็บนั้นเป็นเด็ก ยังจะต้องได้รับการดูแลเป็นกรณีพิเศษ และในปีค.ศ. 1979 คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้จัดตั้งการให้บริการสำหรับการฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากการสู้รบจากนั้นเป็นต้นมาคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้ลงมือปฏิบัติการ ประชาชนหลายแสนคนได้รับอวัยวะเทียม อุปกรณ์เสริม ไม่ย่นรักแร้ หรือรถเข็นสำหรับคนพิการ ภายใต้การดูแลของนักกายภาพบำบัดที่ช่วยให้พวกเขาสามารถกลับมาเคลื่อนไหวและหารายได้เลี้ยงชีพด้วยตนเองได้อีกครั้ง

อย่างไรก็ดี ในด้านสุขภาพอนามัยภายในสถานกักกัน บุคลากรทางการแพทย์จะติดตามผู้แทนของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศเข้าเยี่ยมสถานกักกันเพื่อตรวจสุขภาพและเพื่อตรวจสอบว่ามีการทำร้ายนักโทษทั้งทางร่างกายและจิตใจหรือไม่ อีกทั้งการตรวจสอบดูว่ามีการแยกที่คุมขังระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กแยกออกจากกันเป็นสัดส่วนหรือไม่เพียงใดแพทย์หรือพยาบาลที่เข้าเยี่ยมสถานกักกันเหล่านี้ต่างมีความเชี่ยวชาญในปัญหาเฉพาะด้านเรื่องสุขภาพลักษณะภายในสถานกักกัน เช่น สุขอนามัย โรคระบาดและการขาดสารอาหาร เมื่อใดก็ตามที่ปัญหาด้านสาธารณสุขภายในสถานกักกันมีความร้ายแรงอยู่ในระดับที่สูงเกินกว่าความสามารถของหน่วยพยาบาลของสถานกักกันนั้นจะรับมือได้ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะใช้วิธีควบคุมและกำจัดพาหะแห่งโรคในเพื่อแก้ไขปัญหานั้น เช่น วัณโรค โรคเอดส์ และการขาดวิตามินในเด็ก เป็นต้น

ค) บทบาทในการช่วยเหลือเรื่องน้ำและที่อยู่อาศัย

โครงการเกี่ยวกับการช่วยเหลือเรื่องน้ำและที่อยู่อาศัยของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศมีจุดประสงค์ ในการรับประกันว่าผู้ได้รับผลกระทบจากการสู้รบมีน้ำดื่ม น้ำใช้ในบ้านเรือนของตน และการคุ้มครองพลเรือนจากผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการล้อม

โทรมลงของระบบน้ำและที่อยู่อาศัย ในยามสงครามปัญหาการขาดแคลนน้ำที่ความรุนแรงมากขึ้น ท่ามกลางความรุนแรงของสงคราม แหล่งน้ำอาจถูกทำลายโดยจงใจทำให้ผู้คนจำต้องละทิ้งบ้านเรือนไปแสวงหาน้ำในดินแดนของฝ่ายตรงข้าม หรือแหล่งผลิตน้ำอาจถูกทำลายเสียหายจากการสู้รบ การขาดน้ำทำให้การผลิตอาหารลดน้อยลง ความยากจนและโรคภัยไข้เจ็บเพิ่มสูงขึ้นนำไปสู่การโยกย้ายถิ่นฐาน เนื่องจากน้ำและที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะเด็กที่ต้องการน้ำเพื่อการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย การรับประกันให้มีน้ำและที่อยู่อาศัยจึงเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกขององค์กรด้านมนุษยธรรม

เพื่อบรรลุดัตุประสงค์ให้ผู้คนได้รับน้ำดื่มน้ำใช้ อีกทั้งยังเป็นการยกระดับสุขาภิบาลและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เช่นการฟื้นฟูศูนย์บำบัดน้ำเสีย เครื่องช่วยแจกจ่ายน้ำหรือสถานีสูบน้ำเพื่อควบคุมระบบตรวจสอบการไหลของน้ำ มีการขุดเจาะบ่อน้ำ ควบคุมและรักษาแหล่งน้ำ และระบบระบายน้ำ สร้างอ่างเก็บน้ำ หรือฝายเพื่อกักเก็บน้ำ รวมไปถึงการผลิต และแจกจ่ายน้ำดื่มที่สะอาดปราศจากเชื้อโรค

(2) บทบาทของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศในฐานะผู้พิทักษ์กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศในฐานะที่เป็นผู้พิทักษ์กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ถือเป็นองค์กรที่คอยควบคุมดูแลและสอดส่องให้ทุกรัฐปฏิบัติตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่ากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศนี้เองที่ทำให้คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศมีความมั่นใจว่ากฎเกณฑ์ด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศจะได้รับการเคารพและปฏิบัติตาม

และเนื่องจากลักษณะของสงครามได้แปรเปลี่ยนไป จึงต้องมีการคิดค้นและพัฒนากฎหมายมนุษยธรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ นับจากอนุสัญญาเจนีวาฉบับแรกในปี ค.ศ. 1864 คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการสู้รบให้ดียิ่งขึ้น โดยการรับรองกฎเกณฑ์ข้อบังคับทางกฎหมายใหม่ๆของผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ จัดและเข้าร่วมในการประชุมและสัมมนาเกี่ยวกับประเด็นทางด้านมนุษยธรรม นอกจากนี้หน่วยที่ปรึกษาด้านกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศยังสนับสนุนให้รัฐออกกฎหมายภายในเพื่อให้มีการใช้กฎหมายมนุษยธรรมในระดับประเทศ เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายทั้งที่สำนักงานใหญ่กรุงเจนีวา และในพื้นที่จะคอยให้ความช่วยเหลือแก่บรรดาประเทศ

ต่างๆ เช่น ในการออกกฎหมายเพื่อลงโทษอาชญากรรมสงครามและผู้ฝ่าฝืนกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และในการปกป้องสัญลักษณ์ของสภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดง เป็นต้น²⁹

คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศพยายามปรับปรุงวิธีการต่างๆ เพื่อให้กฎหมายมนุษยธรรมได้รับการปฏิบัติตาม ในปี ค.ศ. 2002 คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้เริ่มโครงการรับรองและพัฒนากฎหมายมนุษยธรรม ส่วนหนึ่งของโครงการคือ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศเองได้มีการพิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ทั้งที่เป็นเรื่องปัจจุบันและที่กำลังเกิดขึ้นใหม่ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเป็นการภายใน พร้อมทั้งปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับบุคคลภายนอก อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้ทำการศึกษาเรื่องกฎหมายจารีตของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งการศึกษานี้ได้เสร็จสิ้นเมื่อปี ค.ศ. 2004 เป็นการได้ชี้แจงข้อปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับซึ่งจะช่วยเติมเต็มกฎหมายและสนธิสัญญาต่างๆ

คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศมีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลให้มีการเคารพกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ทั้งยังศึกษาปัญหาของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบอย่างใกล้ชิดเพื่อที่จะพัฒนากฎหมายใหม่ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ โดยการทำให้กฎเป็นที่ยึดถือปฏิบัติ การดำเนินงานด้านการป้องกันล่วงหน้าของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศมีขึ้นเพื่อลดผลร้ายที่เกิดจากความขัดแย้งให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด เจตนารมณ์ของกฎหมายมนุษยธรรมคือ การจำกัดการใช้กำลังอาวุธให้เหมาะสมพอควรกับเป้าหมายทางการทหาร ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจึงพยายามส่งเสริมกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมในทุกทางเพื่อป้องกันหรืออย่างน้อยก็เพื่อจำกัดผลร้ายที่สุดที่อาจเกิดขึ้นจากการสู้รบ

บทบาทของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศในการทำให้รัฐเคารพต่อกฎเกณฑ์ของกฎหมายมนุษยธรรม โดยการส่งเสริมการบรรจุกฎหมายและหลักเกณฑ์ด้านมนุษยธรรมเข้าไปในหลักสูตรอบรมของทหาร รวมถึงตำรวจและกองกำลังรักษาความปลอดภัยภายในรัฐนั้นๆ ด้วย โดยที่รัฐมีพันธกรณีตามกฎหมายในการรับรองว่าทหารในกองทัพของตนไม่ว่าในระดับชั้นใดจะต้องมีทักษะและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการสู้รบและกฎเกณฑ์สากลด้านมนุษยธรรมและยึดถือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เหล่านี้ในทุกสถานการณ์

ในการสู้รบที่เกิดขึ้นหลายครั้งในปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงจำนวนที่เพิ่มสูงขึ้นของกลุ่มติดอาวุธซึ่งนำไปสู่การกดขี่ข่มเหงพลเรือนโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเด็ก ซึ่งเด็กอาจถูกเกณฑ์ให้เข้า

²⁹ International Committee of the Red Cross, Discover the ICRC, *supra* note 23 p.16.

ร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็ก หรือบังคับใช้แรงงานต่าง ๆ นานา อีกทั้งยังเป็นภัยคุกคามการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศพยายามที่จะสร้างสัมพันธภาพและดำเนินการเจรจากับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง โดยการทำให้กิจกรรมและวิธีการทำงานของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ และสภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงเป็นที่รู้จัก ซึ่งทำให้สามารถเข้าถึงผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งได้มากขึ้น ทั้งยังเป็นการประกันความปลอดภัยของผู้ที่ทำงานด้านมนุษยธรรมอีกด้วย

และในฐานะที่เป็นผู้พิทักษ์กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศมีสิทธิในการเข้าแทรกแซงเมื่อได้รับความยินยอมจากฝ่ายต่างๆ ในการขัดกันทางอาวุธ³⁰ อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 ฉบับที่ 4 ข้อ 30³¹ ยังกำหนดให้บุคคลซึ่งอยู่ในฐานะที่จะได้รับความคุ้มครองภายใต้อนุสัญญาได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อร้องขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศอีกด้วย ส่วนพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1977 ฉบับที่ 1 ได้ย้ำไว้ในข้อ 81(1)³² ธรรมนูญของกาชาดระหว่างประเทศเองก็นิยามขอบเขตของสิทธิในการเข้าแทรกแซงในข้อ 6 วรรค 6 ว่าอาจริเริ่มในฐานะสถาบันที่เป็นกลางและอิสระ รวมถึงอาจพิจารณาปัญหาต่างๆ ที่จำเป็นได้ อีกทั้งมีสิทธิที่จะได้รับอนุญาตที่จะไปในทุกแห่ง

³⁰ จตุรนต์ ธีระวัฒน์, *อ้างแล้ว เขิงอรรถที่ 1.*, น. 257.

³¹ Article 30, 1949 Geneva Convention.

“Protected persons shall have every facility for making application to the Protecting Powers, the International Committee of the Red Cross, the National Red Cross (Red Crescent, Red Lion and Sun) Society of the country where they may be, as well as to any organization that might assist them...”

³² Article 81 Activities of the Red Cross and other humanitarian organizations

“1. The Parties to the conflict shall grant to the International Committee of the Red Cross all facilities within their power so as to enable it to carry out the humanitarian functions assigned to it by the Conventions and this Protocol in order to ensure protection and assistance to the victims of conflicts; the International Committee of the Red Cross may also carry out any other humanitarian activities in favour of these victims, subject to the consent of the Parties to the conflict concerned...”

ที่นักโทษสงครามอาจจะอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานกักกัน เรือนจำ และสถานบังคับใช้แรงงาน เพื่อปกป้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

อนึ่งในการคุ้มครองเด็ก โดยอนุสัญญาเจนีวาและพิธีสารเพิ่มเติมให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเด็ก ทั้งในแง่ที่เป็นเป็นการคุ้มครองพลเรือนโดยรวมและการมุ่งคุ้มครองเด็กเป็นกรณีพิเศษ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเจรจาในเรื่องสนธิสัญญาฉบับอื่นๆ ที่ให้ความคุ้มครองที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กปี ค.ศ. 1989 และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กในสถานการณ์การสู้รบปี ค.ศ. 2000 และธรรมนูญกรุงโรมสำหรับศาลอาญาระหว่างประเทศ ข้อที่ 8 กล่าวว่า “การเกณฑ์เด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปีเข้าเป็นทหารหรือมีส่วนร่วมสำคัญในการสู้รบถือเป็นอาชญากรรมสงคราม”

(3) บทบาทของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศในการสอดส่องดูแลและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางอาวุธ

เป็นหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการบรรเทาทุกข์ผู้ที่ได้รับผลกระทบ คือการเข้าเยี่ยมเด็ก ทหารเด็ก นักโทษสงครามและพลเรือนที่ได้รับผลกระทบคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศดูแลให้ความช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้หลังจากสิ้นสุดการสู้รบ โดยที่ทั้งสองรัฐหรือฝ่ายที่ทำการสู้รบไม่สามารถที่จะเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการขัดกันทางอาวุธได้³³ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศดำเนินงานไปตามอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949³⁴

อนุสัญญาเจนีวาให้สิทธิแก่เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศในการเข้าเยี่ยมเชลยศึกและพลเรือนผู้ถูกกักกันเพื่อป้องกันหรือหยุดยั้งการทำให้บุคคลหายสาบสูญ การพิพากษาอย่างรวบรัดตัดตอนไม่เป็นธรรม การทรมานและการปฏิบัติอย่างโหดร้ายต่อผู้ต้องขัง รวมไปถึงการปรับปรุงสภาพของการคุมขัง หากจำเป็นและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานโดยการเข้าเยี่ยมสถานสถานที่คุมขังต่างๆ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะดำเนินการเจรจาในทางลับกับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และจัดหาข้าวของเครื่องใช้หรือให้บริการ

³³ Fleck, Dieter, The Handbook of humanitarian law in armed conflicts ,(New York :Oxford University Press, 1995), p .57

³⁴ McCoubrey, Hilaire, International humanitarian law : the regulation of armed conflicts , (Aldershot, Hants : Dartmouth, c1990), pp. 123 – 127.

ทางด้านการแพทย์แก่ผู้ต้องขังหากมีความจำเป็น การเข้าเยี่ยมจะสัมภาษณ์ผู้ต้องขังรายบุคคล เป็นการส่วนตัว รายละเอียดทุกอย่างของผู้ต้องขังจะถูกบันทึกไว้

สำหรับการให้ความช่วยเหลือในส่วนพลเรือนนั้น คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศยังคงพยายามรณรงค์เป้าหมายสูงสุดในการฟื้นฟูให้บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางอาวุธสามารถช่วยเหลือตนเองไว้ได้ ความช่วยเหลืออาจเป็นไปได้ในหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับภูมิภาคหรือลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้น ความช่วยเหลือนี้อาจรวมทั้งการแจกจ่ายอาหารและยา ในความขัดแย้งบางสถานการณ์อาจมีการใช้ยุทธวิธีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ตาม เช่น การปิดกั้นการขนส่งอาหารและสิ่งจำเป็นในการยังชีพ ปิดกั้นการจัดส่งน้ำและการจูงใจทำลายพืชพันธุ์ธัญญาหารและบริการสาธารณสุข เป็นต้น ในสถานการณ์ดังกล่าวก่อนที่จะให้ความช่วยเหลือ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะพยายามป้องกันหรือยุติการฝ่าฝืนกฎหมายก่อน โดยชี้ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้งตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนภายใต้กฎหมายมนุษยธรรม

ก่อนเริ่มโครงการความช่วยเหลือใดๆ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะทำการสำรวจอย่างถี่ถ้วนถึงความต้องการของแต่ละกลุ่มชน ตามบริบทที่แวดล้อมกลุ่มชนนั้นเพื่อให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านี้คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศยังต้องทำให้แน่ใจว่าการแจกจ่ายสิ่งของต่างๆจะเป็นอย่างถูกต้องตามหลักแห่งความมีมนุษยธรรม เป็นกลางและไม่เลือกปฏิบัติ

จากรายงานของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ ที่ได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือเหยื่อจากสภาวะสงคราม หรือการขัดกันทางอาวุธ ต่างพบว่ามียุติพลเป็นจำนวนมากที่เป็นเข้ามาเป็นทหารเด็กหรือเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในกองกำลังทางทหาร เด็กผู้หญิงก็ถูกบังคับให้เป็นทหารบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐาน เช่นเดียวกับบุรุษและเด็กผู้ชาย

คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศตระหนักอยู่ตลอดเวลาในการมุ่งที่จะช่วยเหลือเหยื่อจากการขัดกันทางอาวุธ โดยเฉพาะในเรื่องเด็กที่ถูกเกณฑ์เข้ามาเป็นทหาร จากการที่คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้เข้าไปช่วยเหลือเหยื่อจากประเทศอัฟกานิสถาน บรูไน คองโก รวันดา และซูดาน ได้พบเด็กเป็นจำนวนมากอยู่ในสภาพที่ต้องใช้ชีวิตกับสงคราม เสี่ยงกับการสู้รบ การฆ่า ซึ่งอันที่จริงเด็กในวัยนี้คือบุคคลที่ควรจะได้อยู่กับครอบครัวและได้รับการศึกษาไม่ควรมาอยู่ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งแบบนี้ หลังจากที่คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือเด็กๆเหล่านี้ ทางคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศก็จะประสานงานเพื่อส่งทหารเด็กเหล่านี้กลับบ้านเกิดของตนเพื่อที่จะได้กลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว

คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศคาดหวังคือ การสร้างสันติภาพให้แก่สังคมโลก หรืออย่างน้อยที่สุดก็คือการร้องขอให้ทุกรัฐปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะในฐานะที่เป็นเป็นภาคี หรือในฐานะที่เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการเกณฑ์แรงงานเด็กไปเป็นทหาร หรือการให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงในกองกำลังทางทหาร เพื่อลดปัญหาทหารเด็กที่เกิดจากการเกณฑ์เด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าไปเป็นทหารเด็ก ซึ่งเด็กเหล่านี้ยังไม่พร้อมที่จะอยู่ในสภาวะการณณ์เช่นนี้

2.3 บทบาทขององค์กรเอกชนอื่นๆ ในเชิงเสริมกฎเกณฑ์ด้านมนุษยธรรม

นอกเหนือจากองค์การกาชาดระหว่างประเทศ ยังมีองค์กรเอกชนซึ่งมิได้เกิดจากรัฐ (Non Government Organizations - NGOs) อีกหลายองค์กร ซึ่งต่างมีความมุ่งประสงค์ร่วมกันที่จะปฏิบัติงานช่วยเหลือและดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในการให้ความคุ้มครองเด็กในภาวะการขัดกันทางอาวุธ บทบาทที่สำคัญขององค์กรเอกชนซึ่งมิได้เกิดจากรัฐ คือ

(1) บทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กในการขัดกันทางอาวุธ

(2) บทบาทในการต่อต้านการละเมิดสิทธิเด็กในการขัดกันทางอาวุธ

ในเรื่องทหารเด็ก มีองค์กรเอกชนซึ่งมิได้เกิดจากรัฐ (NGOs) หลายกลุ่ม ที่ปฏิบัติงานในด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการคุ้มครองเด็ก และต่อต้านการละเมิดสิทธิเด็กในสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ เช่น องค์กรดังต่อไปนี้

ก) องค์กรเครือข่ายความร่วมมือเพื่อหยุดยั้งการใช้เด็กเป็นทหารในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Coalition to Stop the Use of Child Soldiers - SEACSUCS) การดำเนินงานขององค์กรนี้ที่สำคัญคือ การรณรงค์เพื่อหยุดยั้งการใช้เด็กเป็นทหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลงานที่สำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองเด็กในภาวะการขัดกันทางอาวุธ คือการจัดทำหนังสือ "เด็กคือเขตแห่งสันติภาพ : ความเป็องตันเกี่ยวกับ

ทหารเด็กในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”³⁵ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทหารเด็ก มุ่งชี้้นำการนำแผนและโครงการที่เกี่ยวข้องกับทหารเด็กโดยตรงไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนโดยกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) นับได้ว่าเป็นองค์กรเอกชนซึ่งมิได้เกิดจากรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองเด็กในภาวะการขัดกันทางอาวุธ

ข) A Filipino NGOs เป็นองค์กรเอกชนซึ่งมิได้เกิดจากรัฐ ซึ่งได้ศึกษาทำรายงานเรื่องทหารเด็กในยูกันดา เป็นการทำการศึกษาวิจัย และรวบรวมข้อมูล เพื่อที่จะเรียกร้องและรณรงค์ให้รัฐต่างๆ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองเด็ก จากการที่อาจถูกเกณฑ์เข้าเป็นทหาร และช่วยเหลือทหารเด็กที่ผ่านภาวะการขัดกันทางอาวุธมาแล้ว ซึ่งเด็กเหล่านี้ต่างต้องการกำลังใจและหลักประกันให้กับชีวิตในการดำรงอยู่ในสังคมต่อไป นับได้ว่ามีบทบาทในการต่อต้านการละเมิดสิทธิเด็กในการขัดกันทางอาวุธ

อย่างไรก็ดี องค์กรระหว่างประเทศที่มีในระดับรัฐบาลเหล่านี้ ดำเนินการโดยการริเริ่มของภาคเอกชน แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการเป็นเอกเทศได้ด้วยตนเองจึงต้องได้รับการรับรองและสนับสนุนจากรัฐที่เกี่ยวข้องแม้จะไม่ได้ดำเนินการในนามของรัฐบาลใดก็ตาม เป็นเหตุให้ในบางครั้งเกิดความคลางแคลงใจในความบริสุทธิ์ใจและความเป็นกลางขององค์กรเอกชนซึ่งมิได้เกิดจากรัฐเหล่านี้เรื่อยมา

³⁵ Southeast Asia Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, เด็กคือเขตแห่งสันติภาพ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับทหารเด็กในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, (Bangkok : Thailand, 2005),